

Список використаної літератури:

1. Головаха Є.І. Завдання кожного громадянина. – «День», № 144, 13 серпня 2010 URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/panorama-dnya/zavdannya-kozhnogo-gromadyanina> (дата звернення: 20.04.2020)
2. Андрій Мацьовка Громадянське суспільство в Україні. URL: <http://www.ukrpolitic.com/?p=13715> (дата звернення: 20.04.2020)
3. Офіційний веб-сайт Фонду Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва / Громадянське суспільство в Україні: виклики і завдання. URL: <https://dif.org.ua/article/gromadyanske-suspilstvo-v-ukraini-vykliki-i-zavdannya> (дата звернення: 20.04.2020)
4. Ігор Фещенко Звідки гроші в парламентських партій? 05.11.2018 URL: <https://vybory.pravda.com.ua/articles/2018/11/5/7149776/> (дата звернення: 20.04.2020)

Ключові слова: громадянське суспільство, громадські об'єднання, політичні партії, засоби масової інформації, економіка, право, громадська позиція.

Ключевые слова: гражданское общество, общественные объединения, политические партии, средства массовой информации, экономика, право, гражданская позиция.

Key words: civil society, public associations, political parties, media, economy, law, public position.

КРОЙТОР АРТЕМ ВІКТОРОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри політичних теорій, кандидат політичних наук*

ІДЕОЛОГІЇ ПАРЛАМЕНТСЬКИХ ПАРТІЙ УКРАЇНИ

Сучасний процес демократичного транзиту в Україні є досить складним, а його успішність залежить від спроможності політичної еліти держави дати відповідь на кризи, що супроводжують процес політичної модернізації. Варто погодитись з А. Пехник, яка зазначає: «Ринки, що розвиваються та демократизаційні процеси сприяють посиленню нестабільності політичного процесу. При цьому мова йде не тільки про революції, перевороти, зміни уряду і курсу, але й про ризики, які не становлять загрози для країни-інвестора, навпаки, є реальна загроза національній безпеці та політичній стабільності, яка обумовлена внутрішньополітичними процесами» [3].

Водночас невід'ємним інститутом демократії є політичні партії, які виконують вкрай важливі політичні функції з поміж яких:

По-перше партії є ефективним інститутом рекрутування політичної еліти, а їх боротьба за владу та зміна забезпечують поступальну ротацію політичної еліти в державі, що зменшує загрозу не демократичного способу зміни правлячих еліт;

По-друге партії виконують функцію артикуляції політичних ідей та цінностей, які домінують у суспільстві;

По-третє через виборчу систему партії виражають суспільні вимоги до політичної системи, а перемагаючи на виборах здобувають можливість реалізувати політичні вимоги виражені у виборчих програмах в центрі прийняття рішень – парламенті;

По-четверте та політичні партії формують громадську думку у процесі боротьби за владу, презентуючи ідеологічні платформи.

Проте аналіз програмових положень вітчизняних партій засвідчує ідеологічну розмитість та популізм притаманний українській партійній системі, що зумовлено шаленими темпами медіатизації політики. Варто визнати, що сучасні партії давно перестали відповідати критеріям класичних масових, оскільки для окремих економічних груп впливу вони перетворилися на ефективний інструмент отримання голосів виборців та лобіювання інтересів цих груп у парламенті. «У ході цієї боротьби відбувається розмивання партійних ідеологій і фактичне зникнення бар'єрів між партіями, що асоціюються у виборців виключно з партійним лідером та його іміджем. Таким чином, в Україні сформувались досить успішні партійні бренди. Водночас відбувається симуляція партійних ідеологій а конструювання партії відбувається навколо партійного лідера, від рейтингу якого залежить конкурентність партії на політичному ринку» [2]

Проте не слід відкидати вплив ідеологій на політичний процес, адже в умовах інформаційного суспільства та медіатизації політики в цілому ідеї та цінності зберігають реальний вплив на політику та виражають її як протидію ідеологій. Ідеології пронизують усі сфери соціального буття, зокрема культуру, освіту, релігію. Так чи інакше намагаючись раціонально аналізувати політику, а саме партійну боротьбу виборці часто залишаються ідеологічно індоктринованими, тому не здатні відсторонено та не упереджено здійснити вибір на виборчій дільниці. Як зазначають А. Кройтор, Д. Яковлев та К. Алексенцева-Тимченко: «Ідеологічна індоктринація спрямовується на формування світогляду індивіда, вона передбачає некритичне сприйняття чужих ідей» [1].

Тому аналіз програмових положень партій один із важливих чинників уникнення виборцем ідеологічної індоктринації під час здійснення свого виборчого права. Вітчизняні політичні партії не є партіями ідеологічними за своєю суттю, проте вміло маніпулюють ідеологічними конструкціями за для здобуття перемоги на виборах. Процес розмивання партійних ідеологій пов'язаний з багатьма причинами, зокрема:

- вітчизняні політичні партії створюються окремими фінансовими групами чи впливовими особами для захисту своїх інтересів;
- мета партії змістилась від ідеологічної боротьби до завдання зберегти збільшити електоральний капітал;
- більшість суспільства не розуміється на сутності ідеологічних доктрин, а володіє лише спотвореним, спрощеним розумінням партійних ідеологій, яке базується на стереотипах та міфах;
- медіатизація політики [2].

Вітчизняні політичні партії хоч і не можливо чітко розділити за ідеологічним критерієм, проте можна здійснити їх розподіл за ціннісними орієнтаціями їх електорату на проросійські, проєвропейські. Причому

партії проросійські більше орієнтовані на виборця самоідентичність якого орієнтована на радянські цінності. Ці цінності артикулюються у програмових положеннях політичної партії «Опозиційна платформа за життя». Зокрема партія виступає за переорієнтацію зовнішньої політики України у бік Російської федерації та скасування діючого мовного законодавства, називаючи його «ксенофобським» [7]. А також партії пропонує вирішення конфлікту на сході через, так званий процес федералізації держави та примирення з «представниками» українського Донбасу.

Натомість проєвропейські партії у свої програмових положеннях виступають за інтеграцію України з ЄС збереження унітарної форми адміністративно-територіального устрою та забезпечення всебічного функціонування державної мови. До таких партій слід віднести «Європейську солідарність» [6], «Голос» [5], «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина» [4] та переважно «Суту народу» [8].

Аналіз програм політичних партій, що мають фракції у парламенті та їх виборчих обіцянок засвідчує, що в Україні на момент виборів зросли протестні настрої, завдяки чому такі партії як «Слуга народу» здобула перемогу, а «Голос» пододала прохідний бар'єр. Водночас дані партії не презентували кардинально нової програми дій, або ж альтернативної партійної ідеології. Такі політичні партії як «Європейської солідарності», ВО «Батьківщина», ВО «Свобода», «Опозиційний блок» та створена в результаті його розколу «Опозиційна платформа – За життя» значно втратили підтримку виборців. Проте новостворені політичні партії як і «старі» залишаються лідерськими партіями. Більшість партій за шкалою ліві – центристські – праві, є центристськими партіями соціал-демократичного спрямування.

За відношенням до гуманітарної політики згідно з програмами партій «Солідарність», «Батьківщина», «Голос» і умовно (зважаючи на висловлювання окремих лідерів партії, які розходяться з програмовими положеннями) «Слуга народу» є націонал-демократичними партіями. «Опозиційну платформу – За життя» можна віднести до партій що сповідують радянську систему ідеологічних цінностей та орієнтовану на російський інформаційний простір. Також варто вказати на те, що усі програми політичних партій, що здобули підтримку електорату, окрім «ОП – За життя» мають проєвропейське спрямування.

Характерною особливістю таких партій як «Голос» та «Слуга народу» є медійність, віртуалізація їх діяльності, відсутність розгалуженої організаційної регіональної структури [2].

Список використаної літератури:

1. Кройтор А. В. «Апостоли» індоктринації: ідеологічні особливості репрезентації релігійного вибору у системі середньої освіти (на основі аналізу інтерв'ю експертів) [Електронний ресурс] / А. В. Кройтор, Д. В. Яковлев, К. С. Алексенцева-Тімченко – Режим доступу до ресурсу: <https://ideopol.org/wp-content/uploads/2019/12/Full-Version-213-2019-.pdf#page=127>.

2. Кройтор А. В. Ідеологічні особливості партійної палітри сучасної України: аналіз програм вітчизняних парламентських партій [Електронний ресурс] / А. В. Кройтор // S.P.A.C.E. Society, Politics, Administration in Central Europe. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <http://space.onua.edu.ua/index.php/space/issue/view/11>.
3. Пехник А. В. Актуалізація дослідження політичних ризиків в сучасних політичних процесах [Електронний ресурс] / А. В. Пехник – Режим доступу до ресурсу: <file:///C:/Users/Artem/Downloads/208-Текст%20статті-646-1-10-20200224.pdf>.
4. Програма політичної партії «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина». [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://ba.org.ua/programm/>.
5. Програма політичної партії «Голос». [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://goloszmin.org/storage/app/media/files/Program.pdf>.
6. Програма політичної партії «Європейська Солідарність». [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://goloszmin.org/storage/app/media/files/Program.pdf>.
7. Програма політичної партії «Опозиційна платформа – «За життя» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zagittya.com.ua/ua/page/programma.html>.
8. Програма політичної партії «Слуга народу». [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: URL: <https://sluga-narodu.com/>.

Ключові слова: партійні ідеології, партії, медіатизація політики, демократизація, ідеологічна індоктринація, програма партії.

Ключевые слова: партийные идеологии, партии, медиатизация политики, демократизация, идеологическая индоктринация, программа партии.

Key words: party ideologies, parties, political mediation, democratization, ideological indoctrination, party program.

КРУЧЕК ОЛЕКСАНДР АЛІКОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри конституційного, адміністративного
та міжнародного права
Київського інституту інтелектуальної власності та права,
кандидат історичних наук, доцент*

ЗАСОБИ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ СВІДОМОСТІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Як показують соціологічні дослідження, абсолютна більшість населення України пріоритетними джерелами політичної інформації називають телебачення і пресу. ЗМІ не лише впливають на інтереси та потреби особистості, але й формують мотивацію до конкретної політичної поведінки, яка сприймається громадянами як власна. ЗМІ ви-